

1 / 255

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG/ 101-1/393/2219

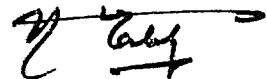
Ankara

6 / 6 / 1997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

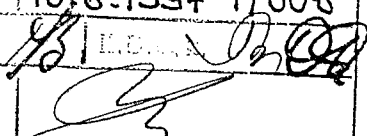
"Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararname" bugünkü Resmi Gazete'de yayımlanmış ve Anayasa'nın 91 inci maddesi uyarınca bir sureti ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN
Başbakan

Eki :

- 1- Kanun Hükmünde Kararname
- 2- Gerekçe
- 3- Resmi Gazete (10 adet)

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Tali Kom.	- Plan ve Bütçe - Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Esas Kom.	- Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Tarih	10.6.1997 1/606
K. Md.	YB / L.D. / B.Ö.
BAŞKAN	

Not : Verilecek cevaplarda Daire adının, yazı tarih ve sayısının açıklanması.

GENEL GEREKÇE

Bilindiği gibi, 8 Aralık 1996 tarih ve 22841 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Özürlüler İdaresi Başkanlığı kurulmasına ve Özürlülerin Durumları ile İlgili Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Yetki Kanunu", özürlülerin ve ailelerinin korunması, bunların eğitim, istihdam, tedavi ve rehabilitasyon gibi konulardaki hak ve sorunlarına ilişkin yürürlükteki kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklikler veya yeni düzenlemeler yapılması amacıyla Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararnameler çıkarma yetkisi vermektedir.

Özürlülerle ilgili olarak farklı zamanlarda yapılan düzenlemelerin oldukça geniş ve dağınık bir mevzuat meydana getirmiş olması nedeniyle, verilen hizmetlere ilişkin iyileştirmelerin Yetki Kanunu kapsamında, birçok kanunda yapılacak düzenlemelerle gerçekleştirilmesi mümkün olabilmektedir.

Bu Kanun Hükmünde Kararname ile çeşitli kanunlarda değişiklik yapılması öngörülürken aşağıdaki gerekçelere dayanılmıştır.

Herkesin en temel hakkı, tüm sosyal ve kültürel aktivitelere, iş ve günlük yaşantılarını sürdürme olanaklarına yaş ve ırk ayırımı yapılmadan, bedensel, zihinsel ve ruhsal kabiliyetlerine bakılmaksızın, kendi özgür iradeleriyle erişebilme, eğitim, istihdam imkanlarından yararlanabilme hakkıdır. Özürlülerin de bu imkanlardan herkesle birlikte yararlanma hakkı, özür nedeni ve derecesi gerekçe gösterilerek kısıtlanamaz. Uluslararası sözleşmelerde, Birleşmiş Milletler kararlarında ve Özürlü Hakları Bildirgesinde özürlülere yönelik düzenlemelerin fırsat eşitliği çerçevesinde yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Bu çerçevede, bütün ticari ve idari kamu binaları; sosyo-kültürel, spor, sağlık ve dini faaliyetler; sokaklar; kamu alanları; kültürel, sosyal ve diğer aktivitelerin hepsi, özürleri ya da engelleri ne olursa olsun tüm yurttaşlar için erişilebilir olmalıdır. Ancak bu erişilebilirlik için alınacak tedbirlerin aşırı korunaklı bir çevre oluşturması yerine, yaşlıların ve özürlülerin çevreleriyle uyum içinde, diğer tüm insanlarla birlikte, toplum hayatının günlük yaşantısına katılımlarını sağlamak gerekir.

Özürlülerin evinden çıkıp, hiçbir engelle karşılaşmadan günlük yaşantısını sürdürebilmesi, başkalarına muhtaç olmadan yaşayabilmesi, tedavisine ve işine gidip gelebilmesi standartlara uygun olarak yapılacak düzenlemeler ile mümkündür.

Özürlünün, yaşadığı yerden ayrılmadan, eğitimden, meslek ve beceri kazandırma kurslarından, iş eğitim merkezleri ve yaşamevlerinden yararlanmasının ve istihdamının sağlanması, ulaşımının kolaylaştırılması, yerel yönetimlerin bu konuda yapacakları çalışmalarla mümkündür.

Ayrıca tüm bu hakların eşit olarak sunulması yerel yönetimlerin görevleri kapsamında bulunmaktadır. Özürlülerin doğal olarak, yaşamını sürdürdüğü yerde haklarını elde edebilmesi, bu hak ve hizmetlerden gözetilerek yararlandırılması için yerel yönetimlere büyük görevler düşmektedir.

Özürlülere yönelik olarak yapılan kentsel düzenlemelerde, sorunu yaşayan özürlülere danışılmadan tamamlanan hizmetler, onların ulaşılabilirliğini sağlamamakta, bu da yapılan düzenlemenin bir işe yaramamasına ve kaynak israfına yol açmaktadır.

Ülkemizde, kamu binaları, kamuya açık binalar, sosyal yapılar, özel konutlar, turistik tesisler ve bunların çevresine özürlülerin ulaşılabilirliğini sağlayacak düzenlemeler mevcut değildir. Yapılmaya çalışılan düzenlemeler ise, standartlara uygun bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununda değişiklik yapılması gerekmektedir. Bu kanunda özürlü tarifinin yeniden düzenlenmesi ve toplumun değişen ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla; çocuk ve gençlik merkezleri, kadın veya erkek konukları, toplum veya aile danışma merkezleri, aile danışma ve rehabilitasyon merkezlerinin kurulması zorunluluk arz etmektedir. Diğer taraftan Özürlüler İdaresi Başkanı ile Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Genel Başkanının Sosyal Hizmetler Danışma Kuruluna katılımının sağlanması, özürlülere yönelik hizmetlerde parasal kaynak bulunmaya çalışılması ve anılan kanunda daha çağdaş tanımların yer alması gerekmektedir.

Çocuğun öncelikle aile içinde desteklenmesi için aile, eğitim, danışmanlık ve sosyal yardımlarla güçlendirilmeli, özürlü çocuğun korunması, bakımı, yetiştirilmesi ve rehabilitasyonlarının sağlanması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Ailenin, çocuğun yasal ve doğal haklarını kullanırken, çocuğun gelişimini tehdit eden koşulların oluşması halinde çocuk ve ailenin birlikte desteklenmesi sağlanmalıdır.

Devlet, geçici ve sürekli olarak aile çevresinden yoksun kalan ve kendi yararı gözetilerek, bu ortamda bırakılması sakıncalı görülen her çocuğa özel olarak uygun koruma tedbirleri almak zorundadır.

Ayrıca özürlülere verilen tüm hizmetler sırasında, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve özürlülerle ilgili örgütlerin etkin katılımı ve kararlara iştirak etmesi ve yol göstericiliği dikkate alınmalıdır.

Özürlülerin kendi kendilerine yeterli hale gelebilmeleri, üretime katılabilmeleri ve ekonomik bağımsızlıklarını kazanabilmeleri, en temel hakları olan iş edinme olanağının sağlanmasıyla mümkün bulunmaktadır.

Bilindiği gibi, 1475 sayılı İş Kanununa göre, bu Kanuna tabi işyerlerinde işverenler % 2 oranında sakat kimseyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun bir işte çalıştırmakla yükümlüdürler.

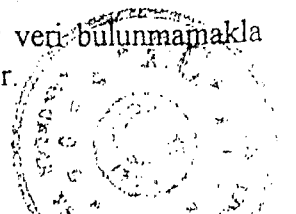
Özürlü çalıştırmakla yükümlü olan işverenler, çalıştırmak istedikleri özürlüleri niteliklerini de belirtmek suretiyle ildeki en yakın şube ya da bürodan istemek durumundadırlar. Halen İş ve İşçi Bulma Kurumuna iş isteğiyle başvuran özürlülerin yaklaşık % 50 si istihdam edilebilmektedir.

İşverenler takdimde bulunulan özürlünün vasıfsız olması nedeniyle kadrolarını özürlüye ayırmakta güçlük çekmekte ve bugün için yaptırım gücü kalmayan 500.000 TL. para cezasını ödemeyi tercih etmektedir.

Ayrıca, ülkemizde uygulanan ekonomik politikalar sonucu, Devletin yatırımcı olmaktan çıkması, teknolojinin gelişmesi ve sosyal yüklerin artırılması karşısında 50 ve üzerinde işçi çalıştıran işyerleri sayısında önemli ölçüde azalmalar görülmektedir.

Diğer taraftan, 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinin kentsel alanlarda yer alması nedeniyle kırsal kesimde yaşamak durumunda bulunan özürlünün istihdam şansı azalmaktadır.

1475 sayılı Kanuna tabi olarak çalışan özürlü sayısı hakkında kesin bir veri bulunmamakla birlikte, % 2 olan özürlü istihdam etme oranının % 0,9 olduğu tahmin edilmektedir.

Özörlölerin, özel sektörde olduğu gibi kamu sektöründe de istihdam edilmelerinde sınırlılıklar bulunmaktadır. Bilindiği gibi, Devlet kamu hizmet ve görevlerine Devlet Memuru olarak atanacakların açılacak Devlet Memurluđu sınavlarına girmeleri ve sınavı kazanmaları şarttır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 50 inci maddesi, sakatların durumunu gözönüne alarak, sakatlar için ayrı sınav yapılacağını hükme bağlamış, bu maddeye dayanılarak çıkarılan Genel Yönetmelikte de bu hüküm vurgulanmıştır.

Ancak uygulamada, kurum ve kuruluşlar, sakatlar için sınavın ayrı yapılması ifadesinin, ayrı bir tarihte yapılması şeklinde yorumlamakta ve kontenjanı açık olsa bile, memur alımı için açtıkları sınavla aynı zamanda, memur alımına ihtiyaç olmadığından sınav açmayacaksa sakatlar için ayrıca sınav yapmayı tercih etmemekte ve ertelemektedir.

Bilindiği gibi, ölkemizde doğan çocukların özörlü olarak doğmalarını önlemek maksadıyla, gebelik öncesi ve gebelik döneminde tıbbi ve eğitsel çalışmaların yapılması büyük önem arz etmektedir. Bunun yanında yeni doğan çocukların, metabolizma hastalıkları için testlerden geçirilmesi ve risk taşıyan çocukların önceden belirlenmesinin daha da önemli olacağı aşıkardır.

Ayrıca, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının hizmet alanını belirleyen 3294 sayılı Kanunun 2 inci maddesi, fakru zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan, kanunla kurulu sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olmayan ve bu kuruluşlardan aylık ve gelir almayan vatandaşları kapsamaktadır. Oysa, sosyal güvenlik kuruluşları ve kurumlar, bazı orte, protez, yardımcı araç ve gereçlerin bedelinin tümünü karşılamamaktadır. Bu durumda, aradaki farkın özörlü vatandaşlar tarafından ödenmesi gerekmekte olup, özellikle pahalı olanların temininde özörlüler için güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Nitekim, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulunun 23/10/1996 tarihli ve 1996/11 sayılı Prensip Kararında da, sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olanların Vakıflara müracaatları halinde, kurumlarca karşılanmayan veya eksik karşılanan kısmın, vatandaşın ödeme gücünün olmadığına tespiti halinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından karşılanabileceği kararlaştırılmıştır.

Özörlölere sağlanan haklar açısından eşit imkan sunulmayan bir diğer sorun, resmi veya özel sağlık kurumlarında gelişim ve eğitimi sağlanan çocuklara ödenen tedavi yardımı konusudur. Devlet Memurlarının Tedavi Yardımı ve Cenaze Giderleri Yönetmeliğinin uygulanmasındaki esasları belirleyen ve her yıl yayımlanan Bütçe Uygulama Talimatında; 657 sayılı Kanunun 1 inci maddesi kapsamına giren memurlar, aynı Kanunun Ek Geçici 9 ve 16 inci maddeleri kapsamına giren personel, 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu, 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu kapsamında bulunan personel ile bunların bakmakla yükümlü bulundukları aile fertleri ve 5434 sayılı TC Emekli Sandığı Kanununun Geçici 139 uncu maddesi gereğince (Tüzüklerindeki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla) tedavi giderleri karşılanan kişilerin zihinsel, konuşma, işitme, görme, fiziksel (spastik, atatoit) geriliği, psikolojik rahatsızlığı olan çocuklarının gelişim ve eğitiminin resmi sağlık kurumlarından (varsa çocuk eğitim ve gelişimi bölümünden) alınacak sağlık kurulu raporuna (bu raporun düzenlenmesinde varsa, çocuk sağlığı ve eğitimi uzmanı, psikolog ve fizyoterapistin yazılı görüşünün alınması ve raporda özür türleri ve nedenlerinin gösterilmesi esastır) dayanılarak bünyesinde çocuk sağlığı ve eğitimi uzmanı, psikolog veya psikoterapist, fizyoterapist ve konuşma terapisti bulunduran özel eğitim merkezlerinde sağlanması halinde yapılan eğitim harcamalarının bir kısmının karşılanması öngörülmektedir.

1997 Mali Yılı için yayımlanan Bütçe Uygulama Talimatında (Seri No 8) özörlü çocukların gelişim ve eğitimi için yapılan eğitim harcamalarının grup eğitimi alanlara ayda en çok 5.000.000 TL,

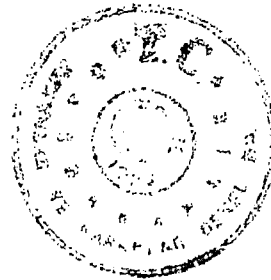
bireysel eğitim alanlara seans başına en çok 750.000 TL olmak üzere, bir özür için ayda 13.000.000 TL'nin kurumlarınca karşılanacağı ve bu miktara varsa ikinci özür için ilave edilecek tutarlar belirtilmektedir. Talimatta ayrıca, özürlü çocukların eğitim ve tedavilerinin yapılacağı özel eğitim merkezlerinin ilgisine göre Milli Eğitim veya Sağlık Bakanlıklarından veya Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünden ruhsat alınmış olması şartı bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen kanunların kapsamına giren personel ile bunların bakmakla yükümlü bulundukları aile fertlerine açıklanan şartlarla karşılanan giderler, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olanlar ile aile fertleri için karşılanmamaktadır.

Özürlülere verilen hizmetlerin hedefine ulaşması, kaynakların planlanması ve kullanılması ile dengeli dağıtımı için özürlülerin sayısı, özür durumu, yaşadığı yer gibi verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Oysa, temel bir veri olan nüfus yazımı sırasında, gerek fertlerin bildirmek istememesi, gerekse yazım memurunun konu hakkında bilinçli olmaması ve yazım işlemini mümkün olduğu kadar çabuk bitirilmesine çalışması nedeniyle ülkemizde, özürlü nüfus sayısı bilinmemektedir.

En son 1990 yılında yapılan nüfus sayımında belirlenen özürlü sayısı ise Dünya Sağlık Örgütü'nün belirlediği oranın çok altında bulunmaktadır. Bu da, nüfus yazımı sırasında bu bilgilerin sağlıklı olarak kaydedilemediğini göstermektedir.

Yukarıda belirtilen bütün bu aksaklıkların belli ölçüde de olsa giderilmesini sağlamak amacıyla, bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin bu Kanun Hükmünde Kararname hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Özürlülerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları fiziksel ve mimari engellerin kaldırılması için, tüm yapıların, bütün ticari ve idari kamu binaları ve çevresi, kamuya açık yapılar ve çevresi, sosyal, kentsel ve kültürel yapılar ve çevresi, tüm açık ve kapalı alanların imar planlarının, mimari, statik, elektrik ve tesisat projelerinin Türk Standartları Enstitüsünün ilgili standardına uyulması zorunlu hale getirilmiştir.

Madde 2- Birinci maddede belirlenen düzenlemelerin yapılması için yapılması gereken mevzuat değişikliklerinin Bayındırlık Bakanlığı tarafından 1/6/1998 tarihine kadar yapılması belirlenmektedir.

Madde 3- Özürlünün, yaşadığı yerden ayrılmadan, eğitimden, meslek ve beceri kazandırma kurslarından, iş eğitim merkezleri ve yaşamevlerinden yararlanmasının ve istihdamının sağlanması, ulaşımının kolaylaştırılması, istihdam alanlarının genişletilmesinin, büyük şehir belediyelerinin görevleri arasında yer almasının sağlanması amaçlanmıştır. Büyük şehir belediyeleri tarafından yapılacak bu düzenlemelerin Türk Standartları Enstitüsünün ilgili standardına uygun olarak yapılması amaçlanmıştır.

Madde 4- Özürlünün, yaşadığı yerden ayrılmadan, eğitimden, meslek ve beceri kazandırma kurslarından, iş eğitim merkezleri ve yaşamevlerinden yararlanmasının ve istihdamının sağlanması, ulaşımının kolaylaştırılması, istihdam alanlarının genişletilmesinin, belediyelerin görevleri arasında yer almasının sağlanması; özürlülere yönelik olarak yapılan kentsel her türlü alan ve yapıların özürlülerin ulaşılabilirliğine uygun olması için bu düzenlemelerin Türk Standartları Enstitüsünün ilgili standardına uygunluğunun sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 5- Kanunda yer alan "muhtaç sakat" tanımının, muhtaçlık sınırlandırılması kaldırılarak bütün özürlülerin gözetilmesi amacıyla "özürlü" tanımı ile mevcut sosyal hizmet kuruluşlarına toplumun değişen ve gelişen ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla; çocuk ve gençlik merkezleri, kadın veya erkek konukevleri, toplum veya aile danışma merkezleri, aile danışma ve rehabilitasyon merkezleri ilave edilmiş ve bu kuruluşların tanımları yapılmıştır.

Madde 6- Özürlü çocukların normal çocuklardan soyutlanmaması amaçlanmıştır.

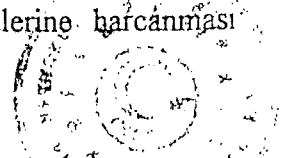
Madde 7- Sosyal Hizmetler Danışma Kurulu üyelerinin kapsamının genişletilmesi amaçlanmıştır.

Madde 8- Çocuğun öncelikle aile içinde yetişmesinin sağlanması, toplumun değişen ihtiyaçlarına uygun sosyal hizmet kuruluşlarının kurulması için Kurumun esnek bir yapıya kavuşturulması amaçlanmıştır.

Madde 9- Kurumun daha önce ayrılan kadrolarından Kurum bakımı altında bulunan özürlü çocukların yararlanması amaçlanmıştır.

Madde 10- Korunmaya muhtaç çocukların eğitim ve öğretiminin Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 11- Kuruma ait taşınmazların satışından ve kiraya verilmesinden elde edilen gelirlerin Kurumun bütçesine özel gelir kaydedilerek bunun %30'unun özürlü hizmetlerine harcanması amaçlanmıştır.

Madde 12- 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununda yer alan sakat, kör ve sağır ibarelerinin; özürlü, görme özürlü ve işitme özürlü olarak çağdaş bir tanımla Kanunda yer alması amaçlanmıştır.

Madde 13- 1475 sayılı İş Kanununun 25 inci maddesinin (A) fıkrasının birinci bendindeki oranın % 2 den % 3'e çıkarılması ve çalıştırılacak özürlü sayısının tespitine esas olacak işçilerin sayısının hesaplanmasında, daimi işçi yerine tüm çalışan işçi sayısının dikkate alınması amaçlanmıştır. Ancak, bu hükümlerin 1/1/2001 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi öngörülmüştür.

Madde 14- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu gereğince özürlüler için açılacak sınavların, Kanunun belirlediği gibi uygun şartlar ve ortamda özürlüler için ayrı yapılması, ancak diğer sınavlarla eş zamanlı olması öngörülmektedir.

Madde 15- Yönetmelikte yer alan %2 istihdam oranının 1/1/2001 tarihinden geçerli olmak üzere Kanunda yer alması ve %3'e çıkarılmasının sağlanması ile sakat çalıştırma yükümlülüğünün takip ve denetiminden Devlet Personel Başkanlığının sorumlu olması, bunun için kurumların sakat kadroları ile ilgili bilgilerini üç ayda bir anılan Başkanlığa bildirmesi amaçlanmıştır.

Madde 16- 657 sayılı Kanuna tabi olup özürlü olan bireylere sağlanan ortopedik ve diğer yardımcı araç ve gereçlerin standartlara uygun olarak verilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 17- Halen Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Sekreterliğinin prensip kararıyla uygulanmakta olan, sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olan ve bu kuruluşlardan aylık ve gelir alan özürlülere sağlanan araç ve gereçlerin bedelinin kurumlarca karşılanmayan kısmının bu fondan karşılanmasının Kanunda yer alması amaçlanmıştır.

Madde 18- Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları tarafından sağlanan her türlü ortopedik ve diğer yardımcı araç ve gereçlerin standartlara uygun olmasının sağlanması ile özürlülere ayrılan kaynağın dağıtımının, hizmette birlik ve bütünlük için bir yönetmelikle tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Madde 19- Sosyal Sigortalar Kurumunca sigortalılara, aylık ve gelir alanlara verilen protez, araç ve gereçlerin standartlara uygunluğunun sağlanması amaçlanmıştır.

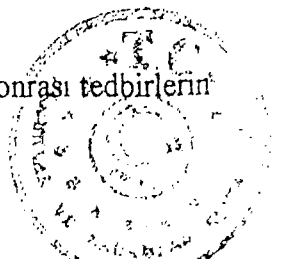
Madde 20- Sosyal Sigortalar Kurumunca aile fertlerine verilen protez, araç ve gereçlerin standartlara uygunluğunun sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 21- Bütçe Uygulama Talimatıyla 506 sayılı Kanun kapsamında bulunanlara ödenmeyen ve özürlü çocukların resmi veya özel eğitim merkezlerinde sağlanan gelişim ve eğitimlerine ilişkin yardımların 506 sayılı Kanuna tabi olanlara da ödenmesi belirlenmektedir.

Madde 22- T.C. Emekli Sandığı tarafından sağlanan protez, araç ve gereçlerin standartlara uygunluğunun sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 23- Bağ-Kur tarafından sağlanan protez, araç ve gereçlerin standartlara uygunluğunun sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 24- Çocuk özürlülüğünü önlemeye yönelik doğum öncesi ve doğum sonrası tedbirlerin alınması amaçlanmıştır.

Madde 25- Özürlülerin belirlenmesi amacıyla, nüfus yazımı sırasında, forma yazılmaları için gerekli tedbirlerin alınması hususu belirlenmektedir.

Madde 26- Seçmen kütüğü yazımı sırasında özürünün kaydedilmesi amaçlanmıştır.

Madde 27- Oy kullanımı sırasında, özürünün oy kullanacağı sandığın binaların üst katlarına, ışık almayan yerlere konulmasını önlemek amacıyla, sandıkların uygun yerlere konulmasının sağlanması belirlenmektedir.

Madde 28- Yürürlük maddesidir.

Madde 29- Yürütme maddesidir.

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

Bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin düzenlemeler; 3/12/1996 tarihli ve 4216 sayılı kanunun verdiği yetkiye dayanarak Bakanlar Kurulunca 30/5./1997 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Madde 1- 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Ek Madde 1- Fiziksel çevrenin özürllürler için ulaşılabilir ve yaşanılabilir kılınması için, imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda, Türk Standartları Enstitüsünün ilgili standardına uyulması zorunludur.”

Madde 2- Aynı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 9- Bu Kanunun Ek 1 inci maddesinde öngörülen düzenlemelerin yapılmış ve yapılacak altyapı alanlarında ve yapılarda gerçekleştirilmesi için, imar yönetmelikleri ve kamu binaları ile ilgili mevzuatta 1/6/1998 tarihine kadar Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından gerekli değişiklikler yapılır.”

Madde 3- 27/6/1984 tarihli ve 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun’un 6 ncı maddesinin (A) fıkrasına (r) ve (s) bentleri ile aynı maddenin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“r) İlgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak genç ve yetişkin özürllürler için bölgenin işgücü piyasasına uygun mesleklerde, meslek ve beceri kazandırma kursları, iş eğitim merkezleri ve yaşamevleri açmak,

s) Ulaşım araçlarının özürllürlerin kullanımına ve ulaşılabilirliğine uygun olmasını sağlamak ve özürllürler için, ulaşım ile sosyal ve kültürel amaçlı hizmetlerden ücret almamak veya indirimli tarife uygulamak, büyük şehir belediyelerine ait ve büyük şehir belediyeleri tarafından işletilen veya kiraya verilen büfeler, otoparklar gibi işyerlerinin özürllürler tarafından işletilmesi konusunda kolaylık sağlamak,”

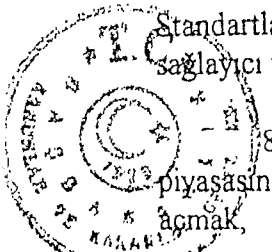
“ Bu maddede sayılan görevlerin gerçekleştirilmesi sırasında Türk Standartları Enstitüsünün ilgili standardına uyulması zorunludur.”

Madde 4- 3/4/1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun 15 inci maddesine 77 nci bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“78) Bu maddede sayılan her türlü yapılar ve çevresinin, yolların, park, bahçe ve rekreasyon alanlarının, sosyal ve kültürel hizmet alanları ile ulaşım araçlarının özürllürlerin kullanımına ve ulaşılabilirliğine uygun olarak yapılmasını sağlamak ve denetlemek,

79) İmar planlarının yapımı ve uygulanması ile yapıların inşaat ve iskan ruhsatı aşamasında, Türk Standartları Enstitüsünün ilgili standardına uygunluk sağlamak, uygulamaları denetlemek ve bütünlüğü sağlayıcı tedbirleri almak,

80) İlgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak genç ve yetişkin özürllürler için bölgenin işgücü piyasasına uygun mesleklerde, meslek ve beceri kazandırma kursları, iş eğitim merkezleri ve yaşamevleri açmak,

81) Özürlüler için, ulaşım ile sosyal ve kültürel amaçlı hizmetlerden ücret almamak veya indirimli tarife uygulamak, belediyelere ait ve belediyeler tarafından işletilen veya kiraya verilen büfeler, otoparklar gibi işyerlerinin özürlüler tarafından işletilmesi konusunda kolaylık sağlamak,”

Madde 5- 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun 3 üncü maddesinin (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (e) bendine 5 inci alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bentler eklenmiştir.

“c) “Özürlü”; doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle normal yaşamın gereklerine uymama durumunda olup; korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyacı olan kişiyi,”

“6. “ Çocuk ve Gençlik Merkezleri”; eşler arası anlaşmazlık, ihmal, hastalık, kötü alışkanlık, yoksulluk, terk ve benzeri nedenlerle sokağa düşerek sosyal tehlike ile karşı karşıya kalan veya sokakta çalışan çocuk ve gençlerin geçici süre ile rehabilitasyonlarını ve topluma yeniden kazandırılmalarını sağlamak amacıyla kurulan yatılı ve gündüzlü sosyal hizmet kuruluşlarını,

7. “ Kadın veya Erkek Konukevleri”; fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik istismara uğrayan kadın veya erkeklerin psiko-sosyal ve ekonomik problemlerinin çözülmesi sırasında varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geçici bir süre kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını,

8. “Toplum veya Aile Danışma Merkezleri”; toplumun ve ailenin gelişmesi için; bireyin katılımcı, üretken ve kendine yeterli hale gelmesi amacıyla koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici işlevlerini, gerekirse diğer kuruluşlar ve gönüllülerle işbirliği içerisinde sunmakla görevli bulunan gündüzlü sosyal hizmet kuruluşlarını,

9. “Aile Danışma ve Rehabilitasyon Merkezleri”; özürlü çocukları kendi kendine yeterli düzeye getirmek, okul eğitimine hazırlamak ve aile içi uyumu sağlamak amacıyla özürlü çocuklara ve ailelerine hizmet sunan gündüzlü sosyal hizmet kuruluşlarını,”

Madde 6- Aynı Kanunun 4 üncü maddesinin (h) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

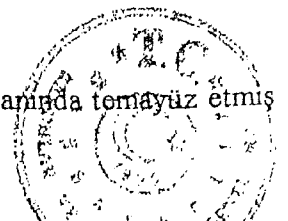
“h) Çocuk yuvaları ile yetiştirme yurtlarının korunmaya muhtaç çocukların yaş, cinsiyet, sosyal ve psikolojik özellikleri ile özür dereceleri dikkate alınarak, kaynaştırma anlayışına göre gruplandırılması ve özellikle çocuk yuvalarının, huzurevleri ile aynı mahallerde tesis edilerek dede-torun, nine-torun ilişkilerinin sağlanması esas alınır.”

Madde 7- Aynı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ Sosyal Hizmetler Danışma Kurulu

Madde 6- Sosyal Hizmetler Danışma Kurulu, Başbakanın veya görevlendireceği Bakanın başkanlığında aşağıdaki üyelerden oluşur.

a) Başbakanın önerisi üzerine Cumhurbaşkanınca seçilecek sosyal hizmet alanında tomayüz etmiş beş kişi,

b) Adalet, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim, Bayındırlık ve İskan, Sağlık, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Kültür bakanlıklarının müsteşarları veya yardımcıları ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı veya yardımcısı,

c) Yüksek Öğretim Kurulu Başkanı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı, Aile Araştırma Kurumu Başkanı ve Özürlüler İdaresi Başkanı,

d) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu, İş ve İşçi Bulma Kurumu genel müdürleri ile Vakıflar Genel Müdürü, Gençlik ve Spor Genel Müdürü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Sekreteri,

e) Kızılay, Türk Hava Kurumu ve Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Genel Başkanı,

Kurul yılda en az bir defa Başkanın çağrısı üzerine toplanır. Gerekli hallerde Kurul Başkanınca toplantıya çağrılabilir.

Kurulun sekreteryası hizmetleri Kurum tarafından yerine getirilir. Kurulun çalışma usul ve esasları bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımlandığı tarihten itibaren altı ay içerisinde çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

Madde 8- Aynı Kanunun 9 uncu maddesinin (b) ve (j) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“b) Öncelikle çocuğun aile içinde yetiştirilmesi ve desteklenmesi için aileyi eğitim, danışmanlık ve sosyal yardımlarla güçlendirmek, korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç çocuk, özürlü ve yaşlıların tesbiti, bunların korunması, bakımı, yetiştirilmesi ve rehabilitasyonlarını sağlamak üzere gerekli hizmetleri yürütmek, bu hizmetler için 3 üncü maddede sayılan sosyal hizmet kuruluşlarını 4 üncü maddede belirtilen esaslar çerçevesinde kurmak ve işletmek, “

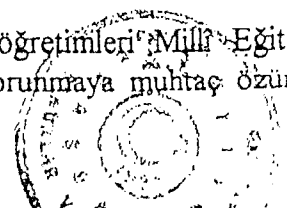
“j) Toplumun değişen ihtiyaçlarına göre özürlüler ve diğer sosyal hizmet alanlarında, Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek, bunun için uygun gördüğü sosyal hizmet kuruluşlarını genel esaslar çerçevesinde kurmak ve işletmek,”

Madde 9- Aynı Kanunun 16 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ Korunmaya ve bakıma alınmış olup, iş görme gücüne sahip ve istekli olanlar, bulundukları sosyal hizmet kuruluşlarının uygun görülen hizmetlerinde bu hizmetlerle ilgili kadroların boş tutulması ve her boş kadro karşılığı haftada 40 saati geçmemek üzere tespit edilecek çalışma saatleri içinde, saat başına ücret ödenmek kaydıyla, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, iş ve sosyal güvenlikle ilgili mevzuat hükümlerine tabi olmaksızın ve Borçlar Kanunu hükümlerine göre sözleşme ile çalıştırılabilirler. Bu kadroların % 30'u özürlüleri nedeniyle koruma kararı uzatılanlara tahsis edilir. Saat ücreti asgari ücretin aylık çalışma saati toplamına bölünmesi ile tespit edilir. Bir kadro karşılığında çalışma saati ile sınırlı olmak üzere birden fazla kişi çalıştırılabilir. Ancak kişi başına ayda 60 saatin dışında ücret ödenemez.”

Madde 10- Aynı Kanunun 25 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Özel eğitim gerektiren korunmaya muhtaç çocukların eğitim ve öğretimleri Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel eğitim-öğretim kurumlarında sürdürülür. Korunmaya muhtaç özürlü çocukların eğitimleri Millî Eğitim Bakanlığı ile birlikte planlanır.”

Madde 11- Aynı Kanunun 31 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ Kuruma ait taşınmazların satışından veya kiraya verilmesinden elde edilen gelirlerin % 30'u, özürlü hizmetlerinde kullanılmak üzere Kurum bütçesine özel gelir kaydedilir. Kuruma ait taşınmazların satışı, kiraya verilmesi, trampası ve mülkiyetin gayri aynî hak tesisi 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılır.”

Madde 12- Aynı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“ Ek Madde 4- Bu Kanunda geçen “sakat” ibaresi “özürlü”, “kör” ibaresi “görme özürlü”, “sağır” ibaresi “işitme özürlü” olarak değiştirilmiştir.

Madde 13- 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun değişik 25 inci maddesinin (A) fıkrasının birinci bendindeki “ % 2” oranı “ % 3” olarak değiştirilmiş ve ikinci bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“ Çalıştırılacak özürlü sayısının tesbitinde, bu Kanuna tabi işyerlerinde çalışan işçilerin sayısı esas alınır. % 3'ün hesaplanmasında yarıma kadar olan kesirler dikkate alınmaz. Yarım ve daha fazla kesirler tama çıkarılır.”

Madde 14- 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 50 nci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bir fıkra eklenmiştir.

“ Özürlüler için sınavlar, özürlü kontenjanı açık olan kurum ve kuruluşlarca ilk defa Devlet memuru olarak atanacaklar için açılan sınavla eş zamanlı, böyle bir sınava ihtiyaç duyulmamışsa, özürlü kontenjanı açığı bulunduğu sürece ayrı zamanlı olmak üzere özür grupları ve ulaşılabilirlikleri gözönüne alınarak yapılır.

Özürlüler için sınavlar, özürlü grupları dikkate alınarak sınav sorusu hazırlamak ve değerlendirmek üzere özel sınav kurulu teşkil edilerek ayrı yapılır.”

Madde 15- Aynı Kanunun 53 üncü maddesine aşağıdaki ikinci ve üçüncü fıkralar eklenmiştir.

“Kurum ve kuruluşlar bu Kanuna göre çalıştırdıkları personele ait kadrolarda % 3 oranında özürlü çalıştırmak zorundadır. % 3'ün hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun (taşra teşkilatı dahil) toplam dolu kadro sayısı dikkate alınır.

Kurum ve kuruluşlar, çalıştırdıkları ve işten ayrılan özürlü personel sayısını üç ayda bir Devlet Personel Başkanlığına bildirmekle yükümlüdür. Bu Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlarda, ikinci fıkroda tespit edilen oranda özürlü personel çalıştırma yükümlülüğünün yerine getirilmesinin takip ve denetiminden Devlet Personel Başkanlığı sorumludur.”

Madde 16- Aynı Kanunun 209 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu madde gereğince sağlanacak yardımlardan, topluma uyumu kolaylaştıracak her türlü ortopedik ve diğer yardımcı araç ve gereçlerin standartlara uygunluğu sağlanır.”

Madde 17- 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 2 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“ Ancak, sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olan ve bu kuruluşlardan aylık ve gelir alan özürlülerin, tedavi giderleri ile fonksiyon kazandırıcı ortopedik ve diğer yardımcı araç ve gereçlerin kurumlarca karşılanamayan kısmı bu Kanun kapsamındadır.”

Madde 18- Aynı Kanunun 5 inci maddesine aşağıdaki ikinci fıkra eklenmiştir.

“ Özürlülerin topluma uyumunu kolaylaştıracak her türlü ortopedik ve diğer yardımcı araç ve gereçlerin standartlara uygun olarak teminini dikkate almak suretiyle, özürlülere yönelik destek programlarına ilişkin usul ve esaslar ayrı bir yönetmelikle tespit edilir.”

Madde 19- 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 32 nci maddesinin değişik (B) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Protez, araç ve gereçlerinin standartlara uygun olarak sağlanması, takılması, onarılması ve yenilenmesi, (Ağız protezlerine ilişkin yardımlar, Kurumca hazırlanacak yönetmelik esasları dahilinde sağlanır.)”

Madde 20- Aynı Kanunun Ek 32 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu madde gereğince verilecek protez, araç ve gereçlerin standartlara uygunluğu dikkate alınarak, türleri, süre ve şartları ile yapılacak ödeme miktarlarına ait esaslar Kurumca hazırlanacak yönetmelikle tespit edilir.”

Madde 21- Aynı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Ek Madde 37- Sigortalılar ve kurumdan sürekli işgöremezlik geliri, malullük veya yaşlılık aylığı almakta olanların geçindirmekle yükümlü oldukları zihinsel, bedensel, ruhsal ve duygusal özürü bulunan çocukları ile kurumdan hak sahibi olarak gelir veya aylık alan aynı durumdaki çocuklardan, kurum sağlık tesisleri sağlık kurulu raporu ile resmi veya özel eğitim merkezlerine gönderilenlerin, gelişim ve eğitimlerine ilişkin yardımlar, Bütçe Uygulama Talimatında belirtilen esas ve miktarlarda Kurumca sağlanır.”

Madde 22- 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 139 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“ Bu madde gereğince sağlanacak iyileştirme vasıtalarından, topluma uyumu kolaylaştıracak her türlü ortopedik ve diğer yardımcı araç ve gereçlerin standartlara uygunluğu sağlanır.”

Madde 23- 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun değişik ek 18 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“ Bunlardan, topluma uyumu kolaylaştıracak her türlü ortopedik ve diğer yardımcı araç ve gereçlerin standartlara uygunluğu sağlanır.”

Madde 24- 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

“1) Özürlü çocuk doğumlarının önlenmesi için, gebelik öncesi ve gebelik döneminde tıbbi ve eğitsel çalışmalar yapılır. Yeni doğan bebeklerin metabolizma hastalıkları için gerekli olan testlerden geçirilerek risk taşıyanların belirlenmesine ilişkin tedbirler alınır.”

Madde 25- 24/2/1972 tarihli ve 1543 sayılı Genel Nüfus Yazımı Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

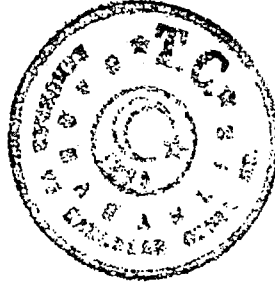
“ Ek Madde 1- Yazım kurulları, özürlülerin, özürlülük durumlarını belirtmek suretiyle yazımını sağlayacak tedbirleri alırlar. Herkes, kendisinin veya aile fertlerinin özürlülüğü ile ilgili bilgileri gerçek şekilde yazdırmaya, gerekirse sağlık kurulu raporunu göstermeye mecburdur. Bu maddede belirtilen özürlülük durumlarının tanımlanması için Sağlık Bakanlığı ile işbirliği yapılır.”

Madde 26- 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun değişik 36 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“ Seçmen kütüğü yazımı sırasında, seçmenin oyunu kullanmasını engelleyecek bir özürlülüğü varsa, forma kaydedilir.”

Madde 27- Aynı Kanunun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sandık; okul avlusu veya salonları, mabetlerin elverişli kısımları gibi geniş, umumi yerler ile, özürlü olan seçmenin oyunu kolaylıkla kullanacağı yerlere konur. Açık yerlerde, saçağı, sahanlığı, sundurması bulunan yerler seçilir.”

KHK/ 572

Madde 28- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü maddesi ve 15 inci maddesinin birinci fıkrası hükmü 1/1/2001 tarihinden, diğer maddeleri yayımı tarihinden geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 29- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür

Eki

SÜLEYMAN DEMİREL
CUMHURBAŞKANI

Prof. Dr. NECMETTİN ERBAKAN
BAŞBAKAN

Prof. Dr. T. ÇİLLER Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.	F. ADAK Devlet Bakanı	N. ERCAN Devlet Bakanı	L. Esengün Doç. Dr. A. GÖL Devlet Bakanı U.
Doç. Dr. İ. KARAKUYU Devlet Bakanı V.	Prof. Dr. S. TEKİR Devlet Bakanı	N. KURT Devlet Bakanı	M. ALTINSOY Devlet Bakanı
N. Ercan N. K. ZEYBEK Devlet Bakanı U.	L. ESENGÖN Devlet Bakanı	M. S. ENSARİOĞLU Devlet Bakanı	A. C. TUNÇ Devlet Bakanı
B. AKSOY Devlet Bakanı	S. Karan G. BAĞDAŞ Devlet Bakanı U.	H. U. SÖYLEMEZ Devlet Bakanı	T. R. GÖNERİ Devlet Bakanı
A. YILMAZ Devlet Bakanı	Prof. Dr. S. GÜNBEY Devlet Bakanı	B. ŞEKER Devlet Bakanı	Dr. A. DEMİRCAN Devlet Bakanı
Ş. KAZAN Adalet Bakanı	T. TAYAN Millî Savunma Bakanı	M. AKŞENER İçişleri Bakanı	Doç. Dr. A. ŞENER Maliye Bakanı
Prof. Dr. M. SAĞLAM Millî Eğitim Bakanı	C. AYHAN Bayındırlık ve İskan Bakanı	Doç. Dr. İ. KARAKUYU Sağlık Bakanı	Ö. BARUTÇU Ulaştırma Bakanı
M. DEMİRCİ Tarım ve Köylüleri Bakanı	N. ÇELİK Çalışma ve Sos. Gv. Bak.	A. R. GÖMÜL Sanayi ve Ticaret Bakanı	M. B. KUTAN Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
İ. KAHRAMAN Kültür Bakanı	B. YÜCEL Turizm Bakanı	M. H. DAĞLI Orman Bakanı	M. Z. TÖKAR Çevre Bakanı

Dosya No.

